

Beyond Olympiad #2
географиядан
тапсырмалар жиынтығы

I тур

7-9 сыныптар

6 наурыз 2022 ж.

Олимпиада регламенті

Сізге олимпиаданы орындауға 2 сағат 20 минут беріледі. Олимпиаданың басталуы: 11:00 Алматы уақытымен, олимпиаданың аяқталуы – 13:20. Олимпиаданы аяқтағаннан кейін өзіңіздің жауабыңызды Gradescope.com. платформасы арқылы жіберу керек. (Платформа арқылы жіберу нұсқаулығын төменнен қараңыз)

Орындау және ресімдеу жөніндегі нұсқаулық:

Сіз тапсырмаларды кез-келген тәртіпте орындай аласыз, сондай-ақ сізден мына нәрселер **талап етіледі**

- Әр тапсырманы жеке парақта рәсімдеу
- Парақтың жоғарғы жағына тапсырма нөмірін жазу, бірақ өз атыңызды, тегіңізді немесе басқа жеке мәліметтеріңізді жазуға **тыйым салынады**
- Егер тапсырманы шешу үшін бірнеше парақ қажет болса, онда парақтың соңына жазу керек (№__ тапсырманың жалғасы келесі бетте). Сонымен қатар, келесі беттің жоғарғы жағында бұл белгілі бір тапсырманың жалғасы екенін белгілеу керек
- Жазуыңызды түсінікті және таза жазу, бояу мен артық сызудан аулақ болу **ұсынылады**

Тапсырма шешімдерін жіберу бойынша нұсқаулық:

Тапсырмаларды орындауды Алматы уақыты бойынша 21:00-ден кешіктірмей аяқтау қажет. Жұмыстың соңында жауаптарыңыздың скан-нұсқасын бір pdf-файлға біріктіру керек. Google Play және AppStore-да осы мақсаттарға арналған көптеген қосымшалар бар (PDF scanner, scanner app, scanbot және басқалары). Бұл PDF-файлды міндетті түрде Gradescope.com. сайтына жүктеу керек. Курс коды: **937EGZ**.

Қатысушыға жадынама:

- Кеңсе заттарынан: қарындаштар, қаламдар (ручка), өшіргіш, сызғыш **рұқсат етіледі**.
- Калькуляторды пайдалануға **рұқсат етіледі** (қарапайым, инженерлік, графикалық).
- Жауаптар төрт мәнді санға дейін дөңгелектенуі **қажет**.
- Бөтен адамдардың көмегі мен қосымша әдебиеттерді, соның ішінде атластарды, бөтен карталарды, интернет-дереккөздерді және оқу құралдарын пайдалануға **қатаң тыйым салынады**.

- Академиялық адалдықты бұзу және сақтамау әрекеттер ask.bc-pf.org-та бір жыл мерзімге **бан тізіміне** алыну арқылы жазаланады.

Олимпиаданы ұйымдастырушылар, тапсырмаларды құрастырушылар және қазылар алқасы:

- Валеев Рустам – қазылар алқасының төрағасы
- Табылды Әділет – қазылар алқасының мүшесі
- Нұрмағамбет Данат – қазылар алқасының мүшесі
- Нұрғазы Айдос – қазылар алқасының мүшесі
- Болат Касымхан – қазылар алқасының мүшесі

Сәттілік тілейміз!

Бұл тапсырмалар жинағы 6 тапсырмадан тұрады:

1 тапсырма. “Түбектер”	5
2 тапсырма. “Әскери қақтығыстар”	6
3 тапсырма. ”Қалқандар”	7
4 тапсырма. “Климаты”	9
5 тапсырма. “Бұрынғы астаналар”	10
6 тапсырма. “Спорт шеберлері”	11

Тапсырма номері	Тапсырма үшін максималды балл	Тапсырма үлесі
1	6	20
2	18	20
3	6	10
4	6	25
5	15	10
6	8	15

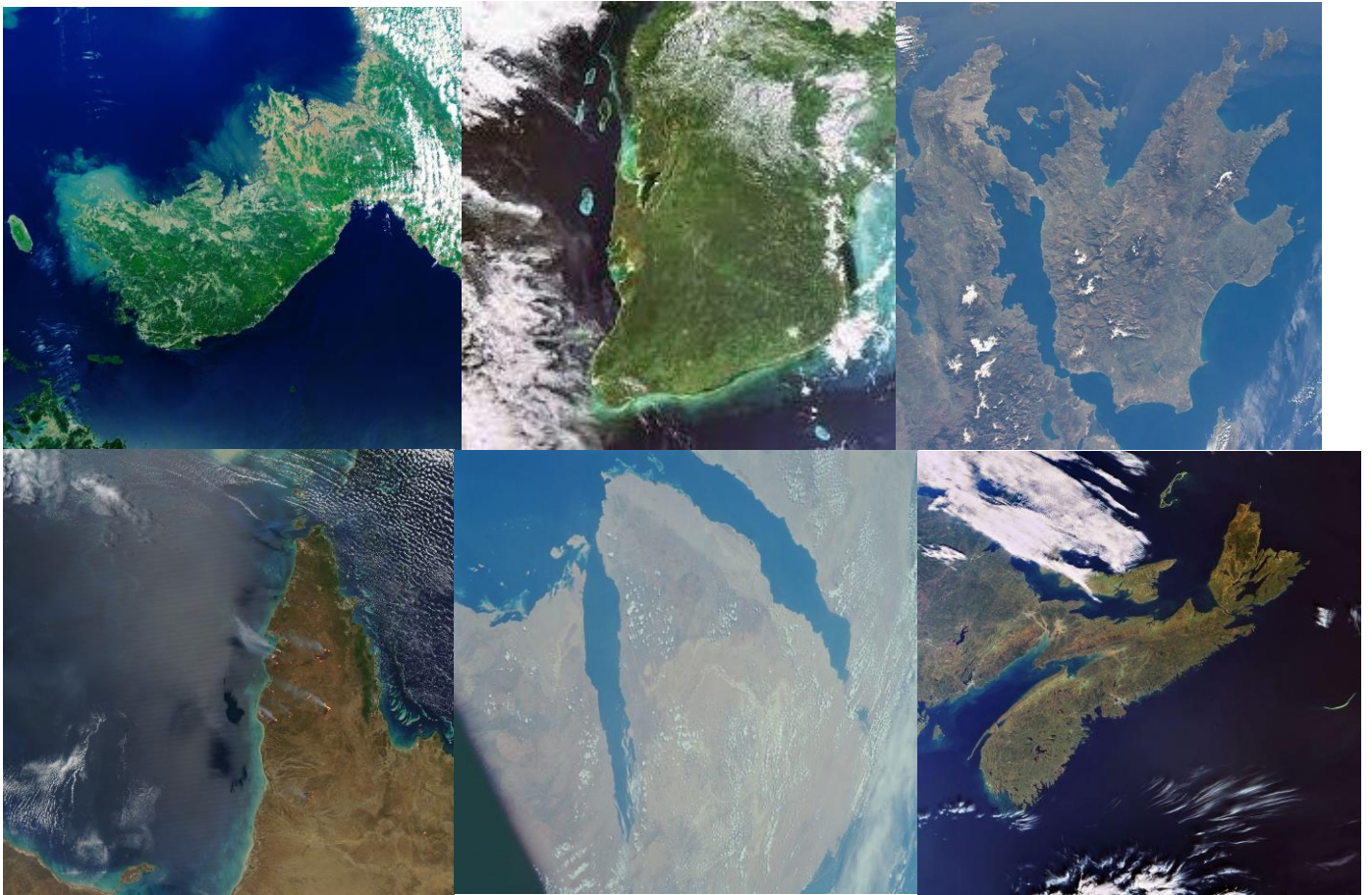
Бұл кесте нені білдіреді?

Бұл кестеге қарап сіз әр тапсырманың өзіндік үлес салмағы бар екендігін көре аласыз. Яғни, бір тапсырманың бір балы басқа тапсырманың бір балына тең емес. Әр тапсырманың ішінде сіздің ұпайыңыз құрастырушының баллдық есебіне сәйкес есептеледі, содан кейін пропорциялық есеп бойынша сіздің соңғы ұпайыңыз есептеліп шығарылады.

Әрбір тапсырманың үлес салмағы қазылар алқасының әрбір мүшесімен келісілді.

1 тапсырма. “Түбектер”

Төмендегі алты түбекті олардың ғарыштағы суреттерінен анықтаңыз:

Жауаптардың нөмірленуі: жоғарғы қатар 1-3 солдан оңға қарай, төменгі қатар 4-6 сәйкесінше.

[6 балл]

2 тапсырма. “Әскери қақтығыстар”

21 ғасырда әскери қақтығыстарға айналған көптеген қақтығыстар болды. Олардың бесеуі туралы ақпарат төмендегі кестеде келтірілген. Кестені соңына дейін толтырыңыз:

- 1) жанжалға қатысушы 8 елді анықтаңыз (олардың кейбіреулері танылмаған мемлекеттер болуы мүмкін),
- 2) себептердің не екенін қысқаша сипаттаңыз (саяси, этникалық немесе діни себептер)
- 3) картадағы өзгерістер контекстіндегі қақтығыстардың әрқайсысының негізгі нәтижелерін тізімдеңіз.

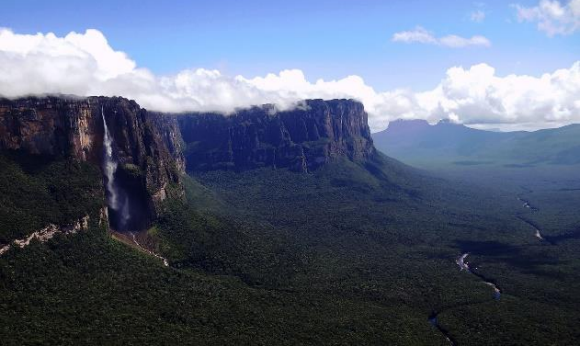

Жауынгерлік іс-қимылдардың күні мен географиялық аймағы	Жанжал тараптары	Жанжалдың себебі	Жанжалдың нәтижесі, картадағы сапалық немесе сандық өзгеріс
7 тамыз -12 тамыз 2008 жыл, Кавказ	А жағы: [Ел 1], Әзірбайжан мен Эстониядан келген еріктілер В жағы: [Ел 2], [Ел 3], Ресей		
2006 жылғы 20 сәуір — 2009 жылғы 18 мамыр, Оңтүстік Азия	А жағы: [Ел 4], В жағы: Тамил-Иламды азат ету Жолбарыстары		
2012 жылғы 17 Қаңтар — 2013 жылғы 18 маусым, Батыс Африка	А жағы: [ел 5] (қақтығыс орны), Африканың көптеген елдерінің қарулы күштері, сонымен қатар Франция В жағы: Азавад тәуелсіз мемлекеті		
27 Қыркүйек -10 қараша 2020 жыл, Кавказ	А Жағы: [Ел 6], Армения В Жағы: Әзірбайжан		
6 мамыр-21 мамыр 2021 жыл, Таяу Шығыс	А Жағы: [Ел 7], В жағы: [ел 8], ХАМАС		

[18 балл]

3 тапсырма. "Қалқандар"

Бұл тапсырмада қалқандарды атау қажет. Қалқандар жер шарының құрлығында кездесетін геологиялық құрылым. Сізге қалқандар орналасқан аумақтағы орындардың сипаттамалары мен қоса берілген суреттері берілген. Алты нысанның әрқайсысының атауын анықтаңыз.

Ескерту: тапсырмада ұсынылған барлық қалқандар әлемнің әртүрлі бөліктерінде орналасқан.

Сипаттама	Сурет	Қалқан атауы
<p>1. Бұл қалқан-бұл Лаврентия деп те аталатын ежелгі геологиялық ядроны құрайтын жоғары сапалы жалаңаш прекамбриялық магмалық және метаморфты жыныстардың үлкен ауданы (геологиялық қалқан). Мұздану бұл аймақта тек жұқа топырақ қабатын қалдырды, ол арқылы ұзақ вулкандық тарих нәтижесінде пайда болған магмалық жыныстардың құрамы жиі көрінеді.</p>		
<p>2. Бұл қалқан-өз континентінің үш кратонының бірі. 1,7 миллиард жыл бұрын пайда болған бұл прекамбриялық геологиялық форма өз континентінің солтүстік жағалауының бір бөлігін құрайды және оның бір бөлігін алып жатқан ел сияқты аталады. Осындай атауы бар және нагорье белгіленген бөлігі қалқан. Онда тепуи деп аталатын тегіс шыңы бар таулар бар. Бұл қалқанның биік таулары әлемдегі ең танымал сарқырамалардың көзі болып табылады.</p>		
<p>3. Бұл қалқан өз әлем бөлігінің шығыс жартысын алып жатқан үлкен платформа мен мұхиттың арғы жағындағы таулармен және олардың арасындағы аралдармен біртұтас шығу белдеуін құрайтын каледондық қатпарлы таулардың арасында орналасқан. Онда сіз "шіріген тастар" сияқты құбылысты таба аласыз – химиялық ауа-райынан әлсіреген және әлсіз жанасудан құлаған гранит тастар. Бұл атау қалқан пайда болатын теңіз арқылы берілген және оның жағалары гляциоизостазия процесінің арқасында заманауи түрде пайда болған.</p>		

<p>4. Бұл қалқан - ең тұзды теңіздің екі жағалауынан прекамбриялық кристалды жыныстардың шығуы. Кристалды жыныстар негізінен неопротерозой дәуіріне жатады. Бұл атау қалқан кесіп өтетін ең көп қоныстанған елге берілген.</p>		
<p>5. Бұл қалқан Жердің ең құрғақ құрлығында орналасқан және ол орналасқан елдің әкімшілік бөлімшелерінің сияқты аталған. Кейбір жерлерде жас шөгінді жыныстар қалқанның прекамбриялық бетін жабады.</p>		
<p>6. Қалқан материктің шығыс бөлігіне жататын мұз жамылғысымен толығымен жасырылған, оның орташа қалыңдығы 2200 метр, бірақ кейбір жерлерде 4700 метрге жетеді. Қалқан орналасқан материктің шығыс бөлігі батыстан, ені 100-300 шақырым болатын таулар тізбегімен бөлінген, олар континенттің бір шетінен екінші шетіне дейін 3500 шақырымға созылады.</p>		

[6 балл]

4 тапсырма. “Климаты”

Олар орналасқан қала мен климаттық белдеуді сәйкестендіріңіз.

1. Стамбул

2. Дурбан

3. Гонконг

4. Брисбен

5. Карфаген

6. Гданьск

а) орташа континенталды

б) субтропикалық мұхиттық

с) субтропикалық муссон

д) ылғалды тропикалық

е) Жерорта теңіздік

ф) Жерорта теңіздік

[6 балл]

5 тапсырма. “Бұрынғы астаналар”

Егер осы бұрынғы астаналардың әрқайсысы белгілі бір уақытта өз елінің астанасы болғандығы белгілі болса, олардың сипаттамаларына сүйене қалаларды анықтаңыз. Сондай-ақ, елді және осы мемлекеттің қазіргі астанасын табыңыз.

Бұл қала - осы елдің ең үлкен қаласы. Қала атауы ағылшыннан тікелей аударылған. Орыс және қазақ тілдерінде қала атауы осы елде ресми болып табылатын әлем тілдерінің бірінде дәл жазылғандай оқылады. Негізінен осы тілде сөйлейтін барлық қалалардың ішінде аталған қала әлемдегі халық саны бойынша үшінші қала болып табылады. Бұл қала қазіргі ел астанасынан 15 есе үлкен, және оны ауыстырудың бір ғана себебі болды - жаңа астана ел президентінің туған қаласы болды. Қаладағы орташа жылдық температура +27 градус.

Бұл қала тәуелсіз мемлекеттің астанасы емес, өткен ғасырдағы автономды мемлекеттің астанасы болған. Астана атауын ауыстырғаннан соң қала атауы "Қызыл астана" мағынадағы қазақ сөзіне өзгертілді. Қазіргі кезде қала шекарасындағы халық саны 300 мыңнан сәл асады.

Бұл қалаға дейін мемлекеттің ұзақ уақыт бойы астанасы болған жоқ, бірақ елдің басты орталығы, астана атағы үшін бір-бірімен екі қала бәсекелескен болатын. Нәтижесінде олардың ортасында орналасқан қалада астананы салу туралы шешім қабылданды. Екі қаланың ортасындағы қалада құрылыс жасап жатқанда, біз іздеп жатқан қала уақытша осы елдің астанасы болды. Біз іздеп жатқан қала Оңтүстік миллионер қала болып табылады.

Елдің жаңа астанасының атауы монархия болмаса да, "патшаның орны" деп аударылады. Астананың оңтүстіктегі 7 миллионнан астам халқы бар жағалаудағы қаладан көшуінің себебі жаңа астананың ыңғайлы, елдің ортасында орналасуы, сонымен қатар елдегі этникалық азшылықтары тұратын сепаратистік аймақтарға жақын болуы себеп болды.

Бұл қала басқа континентте орналасқан мемлекеттің астанасы болды. XIX ғасырдағы ірі қақтығыс себебінен, осы елдің үкіметі астананы осы қалаға көшіруге тура келді. Қазір қала көптеген халықаралық іс-шараларда белсенді қатысатын, танымал туристік орталық болып табылады.

[15 балл]

6 тапсырма. “Спорт шеберлері”

Белгілі бір спорт түрінде өте жақсы елдер бар. Олар міндетті түрде ондағы ең жақсысы емес, бірақ мұндай елдер үшін бұл спорт осы мемлекеттердің халқы туралы негізгі стереотиптердің бірі болып табылады. Елдің өзі, оның ұлттық құрамасы немесе сол елдің ұлттық құрамасының мүшелері қандай-да бір спорт түрінде немесе спорттың өзінде болуы мүмкін 5 сипаттама.

Анықтаңыз:

1) Ел

2) Онымен байланысты спорт түрі

1. Бұл елдің құрамасын "Пентакампеондар" деп атайды - бес дүркін чемпиондар-әлем чемпионатындағы жеңістер саны үшін. Елдің үлкен халқы, жылы климат, сондай – ақ белгілі бір дәрежеде халықтың үлкен үлесінің кедейлігі-осы факторлардың әрқайсысы осы елдің әр ұрпағында әлемдік деңгейдегі спортшылардың көп болуына ықпал етеді, олардың көпшілігі үлкен табыс табу үшін Еуропаға ұмтылады.

2. Бұл команда жақында олимпиаданы жеңіп алды, финалда бір кездері "қызыл машина" деп аталған команданың мұрагері болды. Бұл матчта үлкен тарихи субтекст болды-жеңістен кейін елдің көптеген тұрғындары 1939 жылдың соңында басталған сол көрші мемлекетпен соғысты еске алды.

3. Бұл құраманың туында-Папоротник, формасы толығымен қара түсті, ал олардың дәстүрі – елдің байырғы тұрғындарының дәстүрлі биін орындау - оларды барлық спорт түрлерінің ішіндегі ең мәдени ерекше құрамалардың біріне айналдырады. Ұлттық құраманың лақап аты бүкіл елдің тұрғындары, жеміс (шын мәнінде жидек) және құс сияқты.

4. Кейде "джентельмендер ойыны" деп аталатын бұл биттер мен доп спортында үлкен фанаттар базасы бар, әсіресе бір макроөңірде, оның құрамына бірден әлемнің топ-10 құрамына кіретін 3 ел кіреді. Қазір осындай елдердің бірі-осы ойынның кейбір рейтингтері бойынша әлемдегі ең жақсы 2 және осы спорттағы ең көп төленетін спортшы. Бұл елдің де өзінің негізгі қарсыласы бар – алаңда да, одан тыс жерлерде де, осы екі елдің де ядролық арсеналы бар.

[8 балл]